

پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
پژوهشکده برنامه ریزی درسی و نوآوری های آموزشی
گروه پژوهشی مبانی برنامه ریزی درسی

عنوان پژوهش (مطالعه فوری):

مطالعه تطبیقی ساختار و ویژگی های نظام آموزش عمومی کشور های مختلف جهان (با تمرکز بر دوره متوسطه)

مجری طرح پژوهش (مطالعه فوری):

دکتر محسن کیلاشکی

ناظر:

دکتر بهنام بهراد

خرداد ۱۴۰۳

فهرست مطالب:

۵.....	خلاصه مدیریتی:
۱.....	مقدمه و تبیین مسئله
۱.....	اهداف پژوهش
۲.....	سؤالات پژوهش
۲.....	روش شناسی
۲.....	روش پژوهش:
۲.....	جامعه و نمونه مورد مطالعه
۷.....	ابزار گردآوری اطلاعات
۸.....	روش های تحلیل داده ها
۸.....	یافته های پژوهش
۸.....	سؤال اول: ویژگی ها و ساختار آموزش متوسطه کشورهای مختلف جهان چیست؟
۹.....	جمهوری اسلامی ایران
۱۱.....	استرالیا
۱۳.....	اسلوونی
۱۴.....	اکراین
۱۵.....	آلمان
۱۷.....	امارات متحده عربی
۱۹.....	انگلستان
۲۰.....	ایالات متحده آمریکا
۲۱.....	ترکیه
۲۲.....	جمهوری ایرلند
۲۴.....	چین تایپه
۲۵.....	دانمارک
۲۷.....	روسیه
۲۸.....	ژاپن

سنگاپور	۳۰
سوئد	۳۱
سؤال دوم: ویژگی های نظام آموزش متوسطه کشورهای مختلف جهان در قیاس با هم چگونه است؟	۳۳
سؤال سوم: اشتراکات و افتراقات نظام آموزش متوسطه کشورهای مختلف جهان جهت کاربست در نظام آموزش متوسطه کشور کدامند؟	۳۵
منابع	۳۶
References:	۳۶

فهرست جداول:

جدول ۱: نمونه های پژوهش براساس معیار یافته های آزمون های بین المللی	۴
جدول ۲: نمونه های پژوهش براساس معیار همسایه یا هم منطقه ای بودن	۵
جدول ۳: نمونه های پژوهش براساس معیار شاخص توسعه انسانی	۶
جدول ۴: نمونه های نهایی پژوهش	۷
جدول ۵: ویژگی های نظام آموزشی اتریش	۱۰
جدول ۶: ویژگی های نظام آموزشی استرالیا	۱۱
جدول ۷: ویژگی های نظام آموزشی اسلوونی	۱۳
جدول ۸: ویژگی های نظام آموزشی اکراین	۱۴
جدول ۹: ویژگی های نظام آموزشی آلمان	۱۵
جدول ۱۰: ویژگی های نظام آموزشی امارات متحده عربی	۱۷
جدول ۱۱: ویژگی های نظام آموزشی انگلستان	۱۹
جدول ۱۲: ویژگی های نظام آموزشی ایالات متحده	۲۰
جدول ۱۳: ویژگی های نظام آموزشی ترکیه	۲۱
جدول ۱۴: ویژگی های نظام آموزشی ایرلند	۲۳
جدول ۱۵: ویژگی های نظام آموزشی چین تایپه	۲۴
جدول ۱۶: ویژگی های نظام آموزشی دانمارک	۲۵
جدول ۱۷: ویژگی های نظام آموزشی روسیه	۲۷

جدول ۱۷: ویژگی‌های نظام آموزشی ژاپن	۲۸
جدول ۱۸: ویژگی‌های نظام آموزشی سنگاپور	۳۰
جدول ۱۹: ویژگی‌های نظام آموزشی سوئد	۳۲
جدول ۲۰: ویژگی‌های نظام آموزشی	۳۴

خلاصه مدیریتی:

ساختار دوره دوم متوسطه به علت کارکرد دوگانه خود یعنی آماده سازی برای ورود به بازار کار و یا ورود به آموزش عالی، در همه نظام های آموزشی دنیا مورد بحث بوده است. برای مقایسه و ایجاد یک انگاره کلان از آنچه در دنیا می گذرد، این پژوهش با هدف مطالعه تطبیقی ساختار و ویژگی های نظام آموزش عمومی کشورهای مختلف جهان (با تمرکز بر دوره متوسطه) به اجرا در آمد. برای این منظور از روش پژوهش تطبیقی مورد محور مبتنی بر توافق-تفاوت با سطح مکانی کشورها استفاده شد. جامعه آماری پژوهش عبارت بود از تمامی نظام های آموزشی در سراسر جهان که تعداد ۱۷ کشور به روش نمونه گیری هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از چک لیست بررسی منابع علمی و اسناد استفاده شد و اطلاعات و داده های به روش کمی و تحلیل محتوای کیفی توصیف و تحلیل شد.

به طور خلاصه ساختار دوره دوم متوسطه برخی کشورهای نمونه در ادامه آمده است:

ردیف	نام کشور	تعداد شاخه ها / نوع مدرسه	مدت زمان دوره دوم آموزش متوسطه
۱	ایران	یک شاخه تحصیلی نظری و دو شاخه تحصیلی فنی و حرفه ای با محیط، اهداف و زمان اجرای یکسان	۳ سال
۲	اتریش	یک شاخه تحصیلی نظری- عمومی و یک شاخه فنی و حرفه ای	نظری ۳ سال و فنی و حرفه ای ۲ سال
۳	استرالیا	یک شاخه تحصیلی نظری و یک شاخه تحصیلی فنی و حرفه ای	۳ سال
۴	اسلوونی	یک شاخه نظری و دو شاخه فنی و حرفه ای با محیط و اهداف متفاوت	۴ سال
۵	اکراین	یک شاخه تحصیلی نظری و یک شاخه تحصیلی فنی و حرفه ای	۳ سال
۶	آلمان	یک شاخه نظری و دو شاخه فنی و حرفه ای به صورت دوگانه با محیط، اهداف و زمان متفاوت	به صورت میانگین ۳ سال
۷	امارات متحده عربی	یک شاخه نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای با سه زمینه صنعت، کشاورزی و تجارت	۳ سال
۸	انگلستان	یک شاخه نظری، یک شاخه فنی و حرفه ای، یک شاخه جامع (ترکیب نظری و فنی)	۲ سال
۹	امریکا	شاخه مستقل ندارد و به صورت ترکیب آموزش آکادمیک و آموزش حرفه ای است.	در ایالات مختلف متغیر بین ۲ تا ۴ سال
۱۰	ترکیه	شاخه تحصیلی نظری و یک شاخه آموزش فنی و حرفه ای در ۶۲ گروه شغلی	نظری ۴ سال- فنی و حرفه ای ۳ سال
۱۱	ایرلند	یک سال عمومی در ابتدا و در سه سال ادامه یک شاخه تحصیلی نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای	۴ سال
۱۲	چین تایپه	یک شاخه نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای	۳ سال
۱۳	دانمارک	یک شاخه نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای	۳ سال از پایه یازدهم تا سیزدهم
۱۴	روسیه	یک شاخه نظری و دو شاخه فنی و حرفه ای و مهارتی با محیط، زمان و برنامه های متفاوت	بین ۲ تا ۵ سال
۱۵	ژاپن	یک شاخه نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای	۳ سال
۱۶	سنگاپور	یک شاخه نظری و یک شاخه فنی و حرفه ای	نظری ۳ سال و فنی و حرفه ای ۲ سال
۱۷	سوئد	یک شاخه نظری و یک شاخه آموزش فنی و حرفه ای با دو نوع برنامه آموزشی	۳ سال

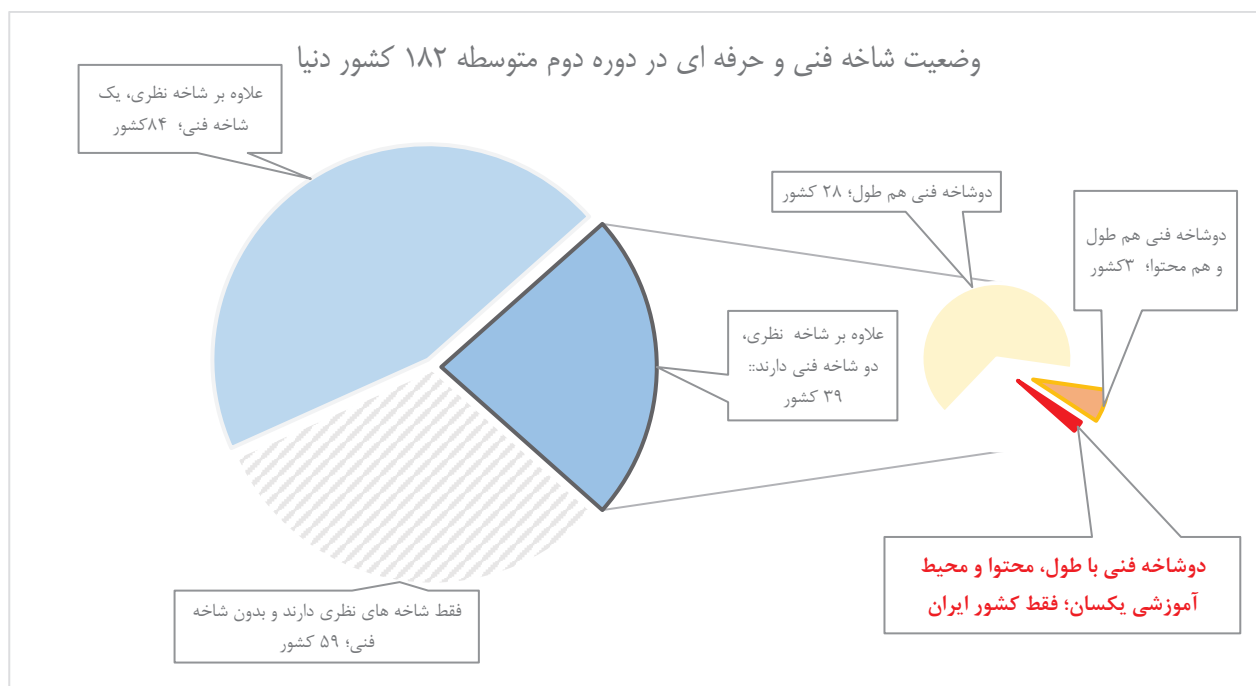
نکاتی از مقایسه ویژگی ها و ساختارهای آموزشی کشورهای جهان:

- سن ورود به مدرسه در اکثر کشورهای جهان ۶ سال است.
- طول دوره نظام آموزشی اکثر کشورهای جهان، ۱۲ سال است. امارات متحده عربی و روسیه با ۱۱ سال کمترین طول دوره تحصیلی و انگلستان، امریکا و ایرلند با ۱۳ سال، بیشترین طول سال تحصیلی را دارند.
- ساختار تمام کشورهای مورد مطالعه ترکیبی از دوره های ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم را شامل می شود.

- دوره متوسطه در اکثر کشورهای جهان به دو دوره تقسیم می‌شود که دوره اول، عمومی و یکسان برای همه است، اما دوره دوم تخصصی می‌شود.
- دوره متوسطه دوم در اکثر کشورهای مورد مطالعه به دو شاخه نظری و فنی و حرفه‌ای تقسیم می‌شود. فقط دو کشور آلمان و انگلستان دارای سه شاخه تحصیلی هستند و مدارس جامع در آنها فعالند.
- در اکثر کشورهای مورد مطالعه، دانش‌آموزان شاخه نظری بیشتر از دانش‌آموزان شاخه فنی و حرفه‌ای هستند. فقط در کشور اسلونی نسبت این دو شاخه برابر است. ژاپن با ۲۵ درصد، کمترین نسبت دانش‌آموزان شاخه فنی و حرفه‌ای را دارد. در برنامه هفتم توسعه کشور ایران، سهم شاخه فنی و حرفه‌ای از دوره دوم متوسطه ۵۰ درصد در نظر گرفته شده است که با شواهد تجربی اغلب نظام‌های آموزشی تفاوت دارد.
- رشته‌های شاخه نظری در کشورهای مورد مطالعه حداقل ۴ رشته و حداکثر ۵ رشته است.
- رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای در کشورهای مورد مطالعه حداقل ۵ رشته و حداکثر ۷ رشته است. کشور اتریش با دارا بودن ۱۵ رشته فنی و حرفه‌ای، بیشترین رشته‌های این شاخه را دارد. **کشور ایران در حال حاضر دارای ۴۱ رشته فنی و حرفه‌ای مصوب است.**

به طور ویژه با نگاه به وضعیت اجرای آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی در دوره دوم متوسطه در ۱۸۲ کشور جهان می‌توان دریافت:

- ۵۹ کشور جهان اصلاً شاخه جداگانه‌ای برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ندارند.
- ۸۴ کشور دارای تنها یک شاخه فنی، حرفه‌ای و مهارتی هستند.
- ۳۹ کشور دارای دو شاخه فنی، حرفه‌ای و مهارتی هستند.
- از میان این ۳۹ کشور، ۲۸ کشور دارای دو شاخه فنی و حرفه‌ای و مهارتی با زمان آموزش یکسان هستند.
- از میان این ۲۸ کشور، فقط ۳ کشور دارای دو شاخه فنی و حرفه‌ای و مهارتی با زمان آموزش و محتوای یادگیری یکسان هستند.
- از میان این ۳ کشور فقط جمهوری اسلامی ایران دارای دو شاخه فنی و حرفه‌ای و مهارتی با زمان آموزش، محتوا و محیط یادگیری یکسان است. (مطابق شکل)

زمان آموزش و شاخه تحصیلی نظری در اغلب کشورهای جهان مشابهت های زیادی دارد. اما می توان تفاوت عمده ساختار دوره دوم متوسطه در آموزش های فنی و مهارتی کشورها یافت. این آموزش ها با قالب های مختلفی در دنیا ارائه می شوند و جالب اینجاست که ساختار آموزش های فنی و مهارتی در دوره دوم متوسطه کشور ایران در هیچ کشور دنیا نمونه مشابه ندارد! در حال حاضر در کشور ایران شاخه تحصیلی فنی و حرفه ای و شاخه تحصیلی کار دانش، هر دو با اهداف و محتواهای یکسان، در محیط های آموزشی و امکانات یکسان (هنرستان) توسط هنرآموزان یکسان، در زمان آموزش یکسان و با مسیر ادامه تحصیل یکسان جاری هستند.